

Hvad kan der gøres?

Genoptag græsning på ugræssede arealer

På billedet nedenunder ses en rørskov, som tidligere har været en åben afgræsset eng.

For at bevare engfuglene er det vigtigt at reducere rørskov og anden høj bevoksning som pilekrat, så området er så åbent som muligt. Det giver også mulighed for, at der kan forekomme mere almindelige arter som blandt andet gæs og krikænder.

Sådanne arealer kan indhegnes og afgræsses til stor gavn for engfuglene.

God afgræsning

På billedet herunder ses en god åben eng, som er afgræsset med kreaturer. Græsningen giver en struktur på engene, der er til gavn for engfuglene. Man bør være opmærksom påfølgende ved græsning:

- Græsningsperioden bør begynde efter høslæt. Hvis der kun foretages afgræsning, bør det ske fra d. 5. juni, så færrest æg bliver nedtrampet. Kreaturer kan dog sættes på græs på de højest liggende arealer allerede i maj, hvis de lavereliggende arealer friholdes til gavn for fuglelivet.
- Græsningstrykket bør være mellem 0,5-1,0 dyreenhed pr. ha. Det skal dog altid tilpasses de lokale forhold, så vegetationsstrukturen ikke ødelægges, eller vegetationen bliver for høj.
- Der skal hverken foretages gødskning eller sprøjtning på engene.
- Det er vigtigt med fugtige enge, som ikke udtørres, men samtidigt skal de ikke være så fugtige, at kreaturer ikke kan græsse. På eksempelvis strandenge er det unødvendigt at dræne.

Etablering af Blå bånd

I billedet herunder ses et såkaldt blå bånd, som er betegnelsen for det græssede randområde mellem engen og det åbne vand. Dette randområde er meget vigtigt for engfuglenes unger, der søger føde her.

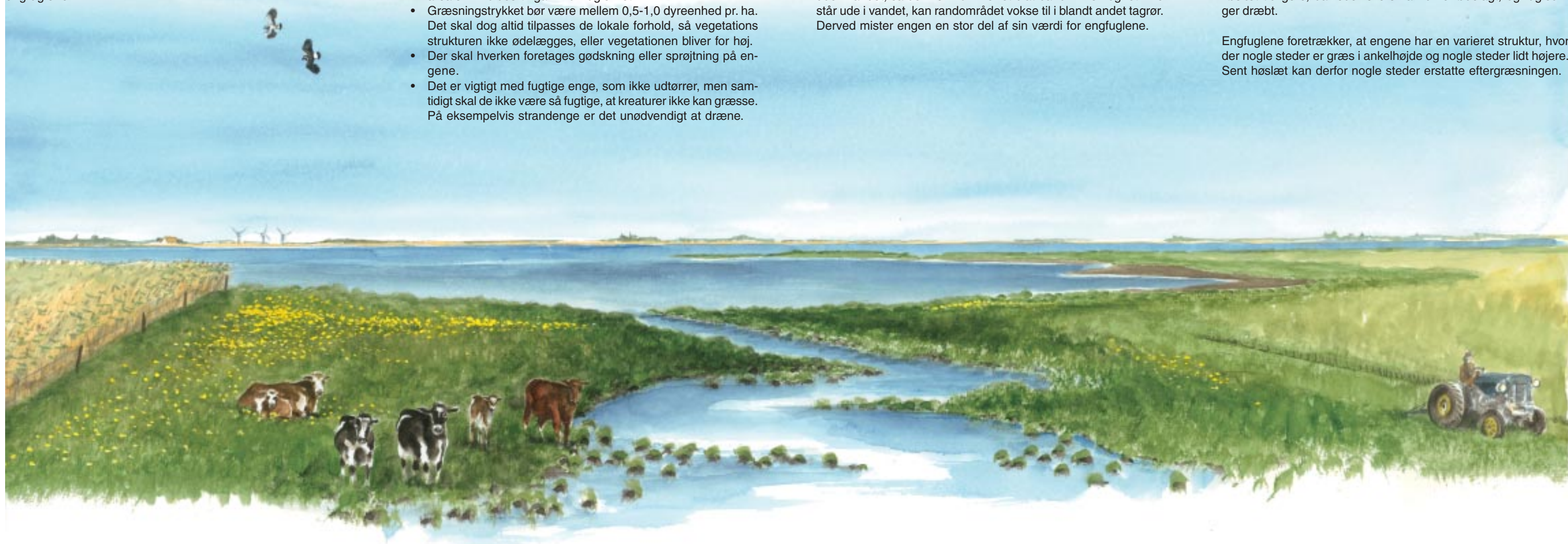
Randområdet er tit for fugtigt til at kunne foretage høslæt. Hvis det er muligt, bør eksempelvis tagrør slås med efterfølgende græsning. Hvis det er nødvendigt at hegne kreaturerne på vandsiden, er det vigtigt, at hegnet på i hvert fald en del af strækningen står ude i vandet, så der fremkommer et blå bånd. Hvis hegnet ikke står ude i vandet, kan randområdet vokse til i blandt andet tagrør. Derved mister engen en stor del af sin værdi for engfuglene.

Det gode høslæt

På billedet nedenunder ses høslæt, som er en af metoderne til at holde en eng fri for høj vegetation. På den optimale eng for engfugle foretages både høslæt og græsning. Hvis det ikke er muligt at sætte kreaturer på græs, men kun foretage høslæt, er dette alligevel en fordel for engfuglene.

Perioden for første høslæt bør, afhængig af fuglearten, være mellem 23. juni og 15. juli. 14 dage efter høslæt bør der sættes kreaturer på de slåede arealer. Det er vigtigt, at der ikke foretages høslæt tidligere, da reder ellers kan blive ødelagt, og fugleunger dræbt.

Engfuglene foretrækker, at engene har en varieret struktur, hvor der nogle steder er græs i ankelhøjde og nogle steder lidt højere. Sent høslæt kan derfor nogle steder erstatte eftergræsningen.

Vigtige lokaliteter for engfugle

På nogle lokaliteter for engfugle som Tipperne, Bygholm Vejle og Saltholm foregår der allerede en indsats, der skal forbedre forholdene for engfuglene. Men på mange andre lokaliteter mangler der en indsats. Der er også en række eksempler på, at den nuværende græsning eller høslættet kan forbedres. Hvis der sikres gode forhold for engfugle på disse lokaliteter, så er forventningen, at fuglene kan sprede sig til andre lokaliteter. Her er en liste over de lokaliteter, hvor der bør foretages en indsats:

- Værnengene
- Mandø koge
- Rømø Nørreland
- Læsø syd
- Rømø Sønderland
- Bøvling Fjord og Holmen
- Ballummarsken
- Ulvedybet
- Astrup og Ballum forlande
- Fanø Grønningen
- Halk Nor og Bankel Sø
- Juvre og Toftum Enge
- Ribemarsken og Vilslev Enge
- Varde Ådal
- Fjordholmene-Aggersborg
- Nørholm Enge
- Aflandshage-Kofoeds Enge
- Monnet
- St. Egholm
- Lejsø Odde
- Borreby Mose
- Vår Holm

Få tilskud til bedre græsning m.m.

Hvis man ønsker at foretage drift eller forbedring af en af de vigtige lokaliteter for engfugle, kan der være mulighed for at modtage økonomisk støtte. Det kan eksempelvis være MVJ-støtte hvor der normalt stilles krav til græsningstryk, udbindings-tidspunkt og høslæt m.m. Hos Direktoratet for Fødevarerhverv (www.dffe.dk) eller Landbrugets Rådgivning (www.lr.dk) er der mulighed for at få yderligere information om MVJ-ordningen. Skov- og Naturstyrelsen har mulighed for at give tilskud til at etablere forbedrende anlæg for engfuglene i form af f.eks. hegning, regulering af vandstand, etablering af blå bånd m.m. (www.skovognatur.dk). Kommunerne har mulighed for at indgå naturplejeaftaler m.m.

Græsningsselskaber

I blandt andet Vejlerne, Bøvling Klit og på Skallingen er der etableret fælles græsning for at sikre tilstrækkeligt med kreaturer. Det giver mulighed for at planlægge og optimere græsningen, så den landbrugsmæssige udnyttelse forbedres. Fællesgræsningen kan fungere ved, at der oprettes et tilsyn, som står for den daglige drift og blandt andet sørger for hegning og drikkevandsforsyning. Derudover kan én person have kontakten til myndighederne og blandt andet sikre, at hver enkelt landmand får sin del af den økonomiske støtte til græsning. Spørg Direktoratet for Fødevarerhverv (www.dffe.dk) om mulighederne for støtte til etablering af græsningsselskaber.

Yderligere information

For oplysninger omkring græsning, høslæt og tilskud kan blandt andet følgende af Skov- og Naturstyrelsens statsskovdistrikter kontaktes:

Klosterheden Statsskovdistrikt	Lindet Statsskovdistrikt
Thy Statsskovdistrikt	Falster Statsskovdistrikt
Oxbøl Statsskovdistrikt	Jægersborg Statsskovdistrikt

Man kan finde adresser, telefonnumre og e-mails på www.skovognatur.dk.

Man kan læse mere om engfugle på www.skovognatur.dk

Skov- og Naturstyrelsen der hører under Miljøministeriet, forvalter arealer over hele landet, og driften heraf tilgodeser både friluftsmål, produktionshensyn og beskyttelse af natur og kulturværdier. Besøg os på www.skovognatur.dk

Grafisk tilrettelæggelse: Page Leroy-Cruce Tegning: Jens Overgaard Christensen Tryk: Fihl Jensen Oplag: 3.000 Udgivet: 2007

MILJØMINISTERIET

Skov- og Naturstyrelsen

FÅ TILSKUD TIL DRIFT OG FORBEDRINGER AF VIGTIGE LOKALITETER FOR ENGFUGLE

Til landmænd og lodsejere

Engfuglene forsvinder

De danske engfugle, viber, klyder, rødben m.fl., har det ikke godt. Arter som brushane, engryle og stor kobbersneppe er ligefrem tæt på at uddø herhjemme. Det skyldes bl.a. strukturændringerne i landbruget, som har medført, at kreaturer mange steder ikke længere kommer på græs, og fordi der ikke i samme grad som tidligere bliver foretaget høslæt. Mange steder ligger engene uplejede hen. De gror til i tagrør og anden høj vegetation.

Engfugle kræver enge med kort græs, sjapvand og lys. Storken f.eks. er en af de fugle, der er forsvundet, og hvis ikke det skal gå de andre engfugle på samme måde, så skal vi i gang, før det er for sent.

Folderen her henvender sig til dig, der har kreaturer og godt kunne tænke dig at se nogen af dem indgå i naturplejeopgaver på enten egne jorde, eller måske på andres. Den henvender sig også til dig, der ejer en eller flere engparceller, men ikke selv har mulighed for at pleje dem.

Skov- og Naturstyrelsen har udarbejdet en handlingsplan for at forbedre levevilkårene for engfuglene (se www.skovognatur.dk). Derudover er det nødvendigt med en konkret indsats på engfuglenes levesteder.

Indsatsen er vigtig for at bevare de naturligt hjemmehørende arter i Danmark, og for at vi kan opleve et rigt fugleliv på engene.

